

NOVI GLAS

1/82

MAGACIN
HAK-A

E. N.

Nišť' ne hasni

Trsiš se
lipo hrvatski govoriti
lipo jačke jačiti
naše kazališne predstave gledati
u klubu se s drugimi upiti
predavanja poslušati
ponekad neku pjesmicu napisati
nekoliko ređi u hrvatski novina pro-
čitati
o našem stanju diskutirati
naše funkcionare pođnositi
na važnost dvojezičnosti upozoravati
na tamburici cincljati
hrvatsko-nimšku mišavinu kao svoje
ljubiti
mlačne u hrvatskoj vjeri razumiti
i naše hrvatske junake u obzir zeti
a ne je na lijevoj (ili desnoj) strani
ležat ostaviti
ne cijeli čas germanizme upotriplja-
vati
Robakove fene na pravi put zapeljati
na stalnu pripravnost i borbu upome-
njevati
za sve neprijatelje znutra i zvana
hrvatstva moliti.

Za nobelovu nagradu to nažalost još
nije dosta.

Premalo smo internacionalni.

Rusi nas još nisu došli panslavizirati.
ČA ČEŠ? Trsiš se, a nišť' ne has-
ni.

IMPRESSUM/IMPRESUM

vlasnik, izdavač/eigentuemer,
herausgeber: hrvatski akademski
klub/kroatischer akademikerklub,
schwindgasse 14/10, 1040 beč/
wien.

tisak/druck: facultas-verlag,
beggasse 4, 1090 wien/beč.

glavni urednik: doroteja lipko-
vić.

redakcija i suradniki: franjo
bauer, silvija berlaković,
ignac karall, herbert gassner,
evald hoeld, franjo perusić,
andreas novosel, univ.doz. f.m.
wuketits.

Dragi štitelj!

Opet je čuda vrijeme prošlo, pokle
smo posljednji put izlazili. Preveć
vrijena, češ reć. Imaš potpuno pravo.
Jedan mali narod kod smo mi, ki je u-
grožen, koga na sve strani žere, ta-
kov narod bi se čim već morao trsit,
čim već bi morao bit agilan i aktivan,
borit se protiv sve većega propadanja.

Ali nije uprav to apsurdno? Pitajmo se,
zać propadamo? Ne propadamo uprav zbog
toga, kad naši ljudi nisu pripravn
angažirati se? Koliko suradnikov sa-
da imam ki su mi zaista nekoliko član-
kov ili pjesmic dali, a ne nek obeća-
li? Tako bi još mogla dalje spitkovat
ali dosta toga. Laglje je kritizirati
i optuživati nego konstruktivno djela-
ti.

Morebit ćete se čuditi sadržaju ovoga
broja. Kade su naši obični politički
članki s različnimi molbami i optuži-
vanji, ćete morebit pitati. Namjesto
toga pružu nam običnu literaturu: pjes-
mice i oštru prozu, kroz ku se neće
nedan - tako se ufam - osjetiti. Ja
mislim da smo se do sada dosta kapri-
cirali.

Srićna bi bila kad bi nam se ugodalo
nas sve - kod smo - iz te naše kome
vanzdrđljati, u koj se prez sumnje na-
lazimo. Tvrda stelja čeka ne nek cijelo
človičanstvo, nego osebužno nas Hr-
vate. Ipak je optimizam i djelo jedina
mogućnost.

Vaša glavna urednica

BEČ, 1982-03-30

grafika: erich novosel

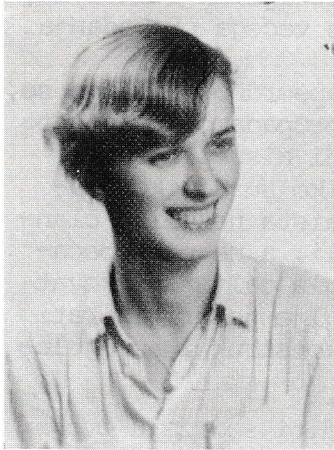
layout: helmut biricz

banka: raiffeisen-blagajna
nikitsch/filež br.

kont.: 2709

LIPKOVIĆ

Doroteja

UTISKI U ZAGREBU

Hodiš po gradu. Interesirano gledaš livo i desno da bi si morebit zapamtila neku od tih starih zgradov iz stare monarhije od kojih su nekolike lipo uređjene i renovirane, ali množina kod da bi bile zaboravljene i zanemarene, i to ili zbog neinteresa za arhitekturu i kulturu onog časa ili vjerojatnije zbog manjkanja pinez. Putovanje iz Beča na neodredjen dugi čas prisilio nas je da obličemo naše zimske kapute, koji su nas vukli k zemlji. Sunce je neobično toplo grijalo na oživljene trotoare. Strpljivo smo podnašale pot i muke predstavljajući se sebi, kako ćedu nam kaputi biti još dobri kad spade snig i dojde oštra zima.

Prve dane smo imale mnogo birokratičnih putov za apsolvirati. Slali su nas od saveza u ured,

od ureda u subured, od subureda na miliciju u Petrinjskoj, da bi najavile naš boravak u ovoj zemlji i u ovom gradu, koga smo prem svih teškoć moja prijateljica i ja odmah obljubile.

Kasnije kad smo bolje upoznale grad, ljubile smo ga i zbog nje gove male veličine. On je ipak dosta veliki, industrijski grad, a nam se je činio kod neko selo, u kom se ljudi poznaju u mnogo puta sretnu. Od mnogih stanovnikov grada ponosno opisana najdužljom ulicom grada, ILICA, nam se je - čim duglje smo boravile u Zagrebu - činila sve kraća, a na koncu se je skratila na dio izmed Frankopanske i Trga Republike. To je bio naš centar, onde je bilo svenek žitka.

Bila je tako oživljena da je bolje da ideš po njoj ako se ne tribaš pašćiti. Navrijedi smo ju htilli obajti (umgehen) da se izvučemo toga stalnoga dotakivanja i rivanja, a i da otkrijemo nove ulice.

Pri šetanju kroz uzke, mirne ulice staroga grada sa svojim mnogobrojnim, tajanstvenimi stani, mogla sam pozabiti svoje skrbi i uznemiravanja, a u neki mjesti Gornjega Grada činilo mi se je, kod da bi se duh moj bio potpuno smirio. Nisu me gnjavili nikakovi strogi obavezi na akademiji, tako da sam se u misli mogla baviti samo s ovim gradom i sa mnom samom, s mojom budućnošću, s mojim momentanim stanjem i s mojim idejama o različni stvari.

Pri ovakovih šetnja sam premišljavala o predavanji na našoj akademiji za kazalište, film i televiziju (zovem ju "naša akademija" jer smo se navrijedi ćutile kod doma). Na primjer smo moja prijateljica i ja s interesom poslušale, kako se je jur u sta-

roj Grčkoj u vezi s dramom pilovino i nektar na čast boga Dioniza. Dobile smo uopće ta utisak da je umjetnost, a osebujno gluma, usko povezana s vinom.

Mislim da ne tribam extra upomenuti da smo mi - kad smo se jur jednoč bavile s glumom, dramaturgijom i historijom drame - bile ponekad znatiželjne na djelovanje takovih pića i je probale. Rezultati su mnogoputa bili jako interesantni, iako ne svenek ugodni.

Naš apartman bio je u Novom Zagrebu u jednoj od mnogobrojnih modernih zgradov. Med redi betona smo mnogoputa gledali kako se je sunce i s njim cijeli firmamenat začrlijeno, kod da je je sram človika i njegovoga stvaranja.

U kasnoj jeseni kad je vjetar oštro tukao s kapljicama godine po okanci naših prozorov i u zimi kad je čisto tiho padao meki snig, prebavile smo mnoge ure u toploj ugodnoj sobi pri čitanju knjig.

Tako su prohadjali dani našega boravka u Zagrebu. Kad se je približavao čas da se lučimo od nje ga, bile smo si svisne, da smo se dosta u njem i od njega naučile i da ćemo se obogaćene vratiti najzad u Gradišće.

andreas novosel

Na smrtnoj stelji!

Živili smo 450 ljet. Dosta nam je toga života, ki nas je peljao iz domaće zemlje u jednu neobećanu.

Bili smo slabi da se borimo protiv naših nepreteljov u našoj domaćoj zemlji. Mislili smo da će biti bolje ako pobegnemo od pogibeli, mislili smo da ćemo spasit naš mali žitak.

I tako smo bižali pred nami. Zatajali smo to što smo. Mislili smo da ćemo se tako spasit od smrti.

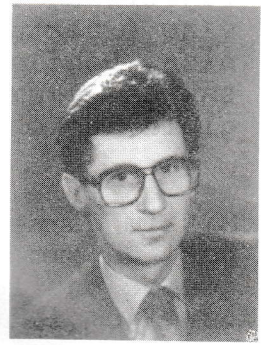
Ali samø smo se postali grobar. Uvijek smo bili dobre sluge. Nikada nismo prokleli naše gospodare, nikada nismo zdigli ruke protiv boga. Naša slabost, naš konformizam i oportunistički hranio je naše "peljače". Zajebavali su nas naš cijeli prošli "život". A mi? Mi smo se dali - tako po njihovoj volji! Sramota da nismo imali toliko karaktera kao jedna kurva.

I sada kad umiramo, nimamo mira od naših "peljačev". Drmaju nas, daju nam lažljiva obećanja kod uvijek se kanu snami spasit. Suđbina parasita je uhvaća.

Napravljaju nadalje naš rasprodaj. Ali gdo će mrtvoga kupit? On stoji samo pinez. Grob, pokop, karminja su dosta skupi. Tako umiraju naši paraziti snami.

A mi? Ležimo va komi, naša smrt će biti bez potreska našega tijela - ar smo jur dugo psihički mrtvi.

WUKETITS Franz M.

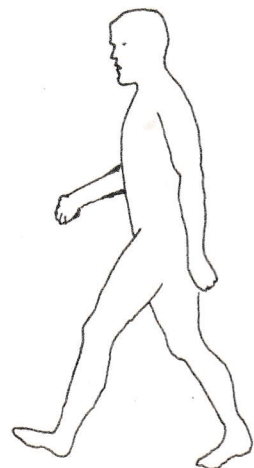
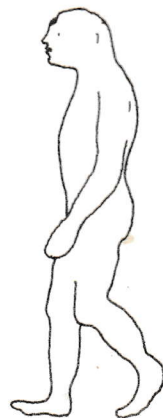
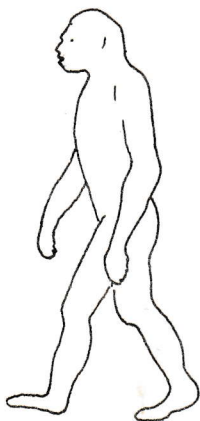
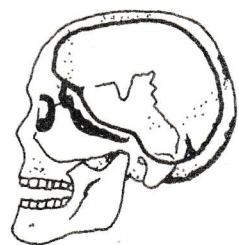
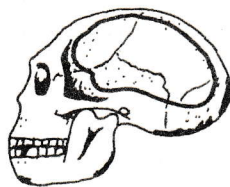
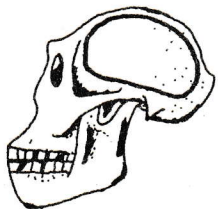
"O vječita tajno! Što jesmo i što tražimo, ne možemo naći; što nalazimo, to mi nismo..."

(F. Hoelderlin)

Odakle dolazi čovjek? Kako je postao onime da se odlikuje bićem nadarenim razumom u carstvu živoga na ovoj planeti? U naukama i u filozofiji neprestano se trudimo da ovim osnovnim pitanjima u potrazi za našim vlastitim samorazumijevanjem približimo zadovoljavajući odgovor. I nitko neće moći posumnjati u značaj ovih pitanja, jer što čovjeka zanima više ne-

go on sam, njegovo porijeklo, njegov položaj na ovom svijetu, njegove šanse za budućnost ?!

Svakoj kritičkoj filozofiji se mora prije svega postaviti pitanje u kojoj mjeri čovjek uopće može biti u stanju da shvati samog sebe, da odredi svoje vlastito biće. "Čovjek je tako smatra američki filozof W. Bartley, "po prirodi zbu-njeno živo biće. Njegova racionalnost, njegova politika, njegova nauka, njegova uvjerenja, njegovi angažmani su zbu-njeni pokušaji da savlada svoju zbu-njenost." Sigurno da naša moć

da shvatimo samog sebe ima prirodne granice, i gdje god smo pokušali da ih prekoračimo bila je zbunjenost i bespomoćnost skoro neminovna posljedica. Zbunjenost koju je čovjek stvorio u ovoj zemaljskoj suznoj dolini dokumentira se već u našim povjesnim knjigama, da, svakodnevnije vijesti iz svijeta nas uvjeravaju da naši bijedni pokušaji za stvaranjem reda donose sa sobom nered u sve većoj mjeri. Kako žalosno za svakog tko traži da se orijentira, da iz svog života izvuče neki smisao ili čak teži za metafizičkim svrhama!

Medjutim, usred ove bespomoćnosti - i već se javlja neka nada - prirodne nauke su bile u stanju da osvijetle naš put kao biološko biće: Teza o promjeni vrsta organizama u vremenu, koja je jasno izrečena još početkom 19. stlj. i u međuvremenu davno potvrđena, shvaća i čovjeka proizvodom evolucije, uklapa ga u struju živoga, te ga tako svrstava u veliku cjelinu srodnosti svih živih bića. Engleski prirodni istraživač Ch. Darwin (1809. - 1882.), koji je odlučujuće doprineo prodoru ove teze, napisao je: "Svijetlost će ... pasti na čovjeka i njegovu povijest!" Otada je stvarno pala svijetlost na čovjeka, na njegovo povjesno nastajanje i postanak, na njegov položaj u prirodi; i danas počinjemo da shvaćamo i one mehanizme i pokretačke snage koje su u evoluciji (od preko 3 mlrd. godina) bile u stanju da stvore svekompliciranije oblike života, pa konačno i čovjeka.

Kada ozbiljno pokušavamo da obogatimo naše samorazumijevanje i prepoznamo njegove granice, ne vidim druge mogućnosti nego da se oslonimo na prirodnonaučnu teoriju o evoluciji. Važi stara izreka grčkog filozofa Herakli-

ta (544.-483.god.p.n.e.) "Bit stvari možemo shvatiti samo ta da kada poznajemo njihovo porijeklo i njihov razvoj."

Razvoj čovjeka koji ovdje želimo skicirati u grubim potezima odvijao se u razdoblju od više miliona godina i vjerojatno je počeo u Africi rodom "Australopithecus", koji time prikazuje "Crni kontinent" kao pradamovinu ljudskog roda. Australopithecus je nastanjivao prije otprilike 5 do 1,2 mil. godina savane Južne i Istočne Afrike, dostigao je tjelesnu visinu od 120 cm te je vjerojatno već upotrebljavao kameni alat. Iz razdoblja od prije 5 mil. godina poznati su i brojni daljnji ostaci nekadašnjih hominida ("čovjekolikih") koje je paleoantropologija (nauka o prehistorijskom čovjeku) kao kamenčiće mozaika sklopila u sliku našeg razvoja. Naravno taj mozaik još nije u potpunosti završen, ali iz njega su ipak vidljive glavne crte koje je napravila evolucija ka današnjem čovjeku, ka "homo sapiens-u", čija je rodna starost ca. 45.000 godina.

Kada sagledavamo evoluciju hominida kao cjelinu, ističu se tri glavna trenda razvoja: 1. sve veće povećanje mozga (od ca. 500 cm³ kod australopithecusa do ca. 1.500 cm³ kod homo sapiensa); 2. postepeni prijelaz na kretanje na zadnjim udovima (ka bipediji, tj. uspravnom hodu); 3. razvitak prednjih udova, da kažemo, u "precizne instrumente" (sjetimo se koliko raznovrsnih mehaničkih aktivnosti mogu izvesti naše ruke).

Ove tri komponente hominizacije (nastajanja čovjeka) su usko povezane i treba ih razumijeti samo kao međusobno uvjetujuće fature evolucije čovjeka. One

predstavljaju i biološke osnove onoga što je čovjeka učinilo čovjekom: samoreflektirajuća svijest (samospoznaja), moć govora, pismo, umjetnost, etika. Time sam htio reći da te nama svojstvene osobine, te specifično ljudske attribute možemo razumijeti samo na osnovu biološke evolucije.

Razvoj svijesti, koja se pojavila kod čovjeka kao nešto fundamentalno novo u cjelokupnoj evoluciji, pretpostavlja komplikirane moždane aktivnosti.

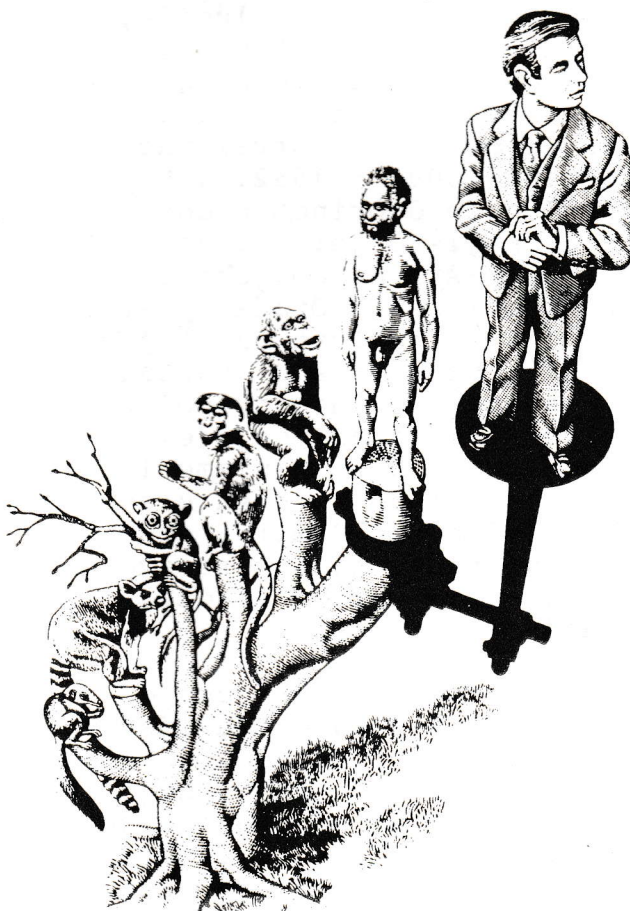
Povećanje mozga znači s jedne strane kvantitativni rast, a s druge strane prije svega i nastajanje kvalitativno novih svojstava: Za sisare, koji čine širi okvir čovjeka kao životnog bića, posebno je karakterističan veći broj nervnih ćelija u prednjem mozga (kod čovjeka se taj broj kreće od 10 do 15 milijardi); svijest je tako sasvim specifično "spajanje" elemenata mozga odn. centralnog nervnog sistema, dakle specifična integracija nervnih i moždanih ćelija.

Istovremeno da se pokazati da jezik (koji je neodvojiv od svijesti) koji pored mašinerije za proizvodnju zvukova (grudni koš, grlo) pretpostavlja i komplikirane moždane sisteme upravljanja i time kao artikuliran, od životinjskih (na pr. proizvodjenje optičkih signala) komunikacionih sistema različit, zvučni jezik čovjeka, zahtjeva isto tako i biološku, evolucijom nastalu osnovu.

Svijest i jezik - to su oni za Homo sapiens-a određujući kriteriji, koji mu omogućavaju da se u svijetu ispoljava kao "kulturno biće". Ali je li tada, upitat će kritični čitalac legitimno da se ovi kriteriji izvode iz biološke platforme?

Sasvim sigurno! Jer drukčije bi naše ljudsko postojanje bilo potisnuto u područje iracionalnih špekulacija koje nikako ne mogu dovesti do zadovoljavajućih objašnjenja pitanja koja nas tako živo zanimaju, već ih prije mogu zamagliti. Ne može se sumnjati da je ispoljavanje procesa svijesti, racionalnih odn. duhovnih struktura u kulturi otvorilo evoluciji potpuno nove dimenzije i čini nove, u evoluciji do tak ni u zamecima nepostojeće fenomene.

Može se reći: razvijanje duhovne sfere čovjeka predstavlja "nadgradnju" biološke evolucije. Ali ta duhovna sfera, ili kako se već sve naziva, može se stvarno razumjeti samo iz dubokih "slojeva" evolucije koji čovjeka pokazuju integriranog u kosmičko događanje kao kariku u lancu postanka svijeta, u sklopu procesa neizmjenjnih prostorno vremenskih dimenzija.

S prirodnonaučnog stanovišta odgovor na pitanje "kako je čovjek postao čovjekom" daje evolucija; u evoluciji su razlozi za naš "takav-bitak" (Sosein) u evoluciji su uzroci naših mogućnosti, ali i naših granica: nama "urođjeni učitelji evolucije", kako kaže Konrad Lorenz nisu nas otpustili, naše ponašanje pokazuje mnoge strukture od Juče i za Juče. Da bi mogli proračunati naše mogućnosti za budućnost moramo prvo poznavati repertoar evolucijom man datih mogućnosti i onda stvoriti ravnotežu između tih mogućnosti i onih sredstava koje nam je razum dao u ruke. Evolucijom je čovjek postao čovjekom, dakle možemo, da bi ga razumjeli postaviti razumijevanje te evolucije kao najviši postulat. Drugim riječima, da bi razumjeli čovjeka kao čovjeka moramo učiti iz evolucije.

Ljudska svijest, razum je najmladje dijete evolucije. U porijeku sa ogromnim razdobljima koja su protekla od nastanka života na zemlji (kao što sam napomenuo, prije više od 3 milijarde godina) ovih nekoliko miliona godina postojanja čovjekolokih bića (menschenartiger Wesen) izgledaju prilično skromno.

Medjutim, u relativno kratkom periodu u kojem vlada samog sebe svjesno postalo biće, nastala je komplicirana mreža kultura - kako je već rečeno - kao nešto načelno novo. Iz toga su proizlazile i proizlaze neslućene mogućnosti. Nažalost, čovjek očigledno ima Janusovu glavu: on je sebi, naime, stvorio još jednu drugu mogućnost koje tak danas postajemo sasvim svjesni, tj. mogućnost da uništi samog sebe i biosferu (= cjelokupnost života na zemlji). (I to je nešto novo u evoluciji,

nijedno živo biće nije nikada raspolagalo takvim mogućnostima.)

Kao što je sada poznato, čovjek do sad nije uspostavio ravnotežu između stvarnosti i mogućnosti. Kakva nesigurna situacija! Došlo je vrijeme kad se vizionarska muzika budućnosti i apsurdna utopija mora zamijeniti razumnim razmišljanjem, jer drugačije bi se čovjek mogao jednog dana pokajati da je postao čovjek, jer je htio učiniti iz evolucije više nego što je moguće učiniti. Da se gledajućim očima sjetimo toga kako smo postali - to je pretpostavka za to što još možemo postati ... ■

Univ.-Doz.Dr.Franz M. Wuketits

NG predstavlja:

Doz. Dr. Franz M. Wuketits, rođen 5.1.1955. leta u Pandorf. Maturirao 1973. leta u gimnaziji u Niuzlju. Studij zoologije, paleontologije, filozofije i teorije nauk (Wissenschaftstheorie) u Beču. Promovirao 1978. leta. Od 1980. leta je docent teoretične biologije na filozofskom fakultetu u Beču. Izdao je do sada ukupno četire knjige, posljednja od njih nosi naslov "Biologie und Kausalität" (izdana u Verlag Parey). Izvan toga objavio je oko 60 essay-ov u različni filozofski, biološki i medicinski časopisi i oko 100 članakova u novinama. Držao je i dosta predavanja pri različni kongresi i simpoziji i na universiteti u Nimškoj (Frankfurt, Mainz,..) A ovo leto (3.2.1982) dobio je "Staatspreis f. publizistische Verdienste im Interesse von Wissenschaft und Forschung".

PROBLEMATIKA LOŠE RAZVIJENE REGIJE SRIDNJEGA GRADIŠĆA

KARALL IGNAC

I. Dio

Već je poznato da svi kotari Gradišća broju kao nerazvijene regije austrijskog teritorija. Posebno problematična je situacija gornjopuljanskog kotara, koji je po neki bitni činjenica jedan od najjače ekonomsko zaostalih kotari cijele Austrije.

Jedna od ovih bitni činjenica je da ljudi, koji stanuju u sridnjem Gradišću, sve manje imaju mogućnost da delaju u blizini svoje kuće. S jedne strani broj radnih mesta ki se u kotaru ponudu pre-više je nizak, a s druge strani ne odgovara kvalitet djela naobrazbi djelača ili se nudi djelo u kotaru, ko je mnogo lošije plaćeno nego u centri Beču ili okolice Beča.

K ovoj činjenici neki konkretni broji:

Godine 1971 (za godinu 1981 još nema publicirane statistike) je djelalo 4.897 stanovnika sridnjega Gradišća izvan kotara; od ovih je imalo 3.299 ljudi radno mjesto u Beču, 805 u Dolnjoj Austriji i 497 u općina drugih kotara Gradišća. 1961. godine je imalo 26,6 posto svih zaposleni radno mjesto izvan gornjopuljanskog kotara, 1971. godine narasao je ov broj na 31,1 posto. K činjenici niske plaće hoću doprinest statistiku savezne komore za zanatnu ekonomiju (Bundeskammer der gewerblichen Wirtschaft), kađe se dokaže da je godine 1978 jedan djelač u industriji u sridnjem Gradišću neg dobio u prosjeku bruto 8.337 šilingov, a u Beču 13.708 šilingov

- prosječna plaća austrijskog djelača u industriji je bila u istoj godini 13.147 šilingov. Tako je jedan djelač sridnjega Gradišća u industriji dobio nek 60,8 posto od jednog djelača u Beču, a nek 63,4 posto od prosjeka austrijskog djelača. Ako se prosječni nivo plaće djelača u industriji gleda za godinu 1971 onda se mora ustanoviti, da je djelač u sridnjem Gradišću još dobio 71,8 posto od cijene Beča, a 69,7 posto od prosječne cijene Austrije.

Ovi faktori točno dokumentiraju, da je u zadnji godina nivo plaće za sridnjogradišćanskog djelača u industriji u poredbi sa bečanskim ili austrijskim djelačom pao. To znači, da se mora ustanoviti, da regionalna politika ka traži da se zadobi za kotare ki ležu uz granicu, takozvane periferne regije, za sridnje Gradišće nije dostigla one cilje koje si je postavila. Ti cilji su naime, da se u okviru podupiranja naseljenja industrijskih poduzeća digne kvalitet radnih mesta i s tim nivo plaće djelača, koji su u ti poduzeća zaposleni i da se ekonomski disparitet nedju centrom i periferiji smanji.

Ova izjava se moće još potvrditi s broji od cijene produkcije (Produktionswert) po djelači u industriji. Ako je još godine 1971. bila prosječna cijena produkcije po djelaču u industriji u sridnjem Gradišću 67,8 posto od austrijskog prosjeka, je pala ova cijena do godine 1977 na 59,8 posto.

Loša situacija mogućnosti zaposlenja blizu kuće ima za sridnje Gradišće tu posljedicu da veoma velik broj putujućih djelača cijel tajedan djela i živi izvan kotara i se nek vraća na vikend natrag kući. Godine 1971 je bio u sridnjem Gradišću svaki četvrti zaposleni (točno 26,7 posto) od svih zaposleni ljudi kotara (inkluzivno seljaci) takozvani "Nichttagespendler". Ovaj broj je bio daleko najviši od svih kotara cijele republike Austrije.

Pitanje je, kakove posljedice ima ova gore dokumentirana situacija. Prva ako i ne najvažnija, ku bi navokio bi bila, da putujući djelači ki se samo na vikend vraćaju kući, jedan velik dio svoje plaće konzumiraju izvan kotara, a to ima negativan upliv na cijeli ekonomski razvoj ovog kotara.

Druga, po mojem mišljenju vrlo psihološki i sociološki negativna posljedica one situacije je, da se ovako familije raskidaju, da je muž najveći dijel svoga žitka razdružen od žene i dice.

Treta posljedica je sada za cijelu socio-ekonomsku situaciju najvažnija, to ja da mnogo takovih putujući djelača kao jasno iz konzekvancije ove nezadovoljne situacije otputuje za svenek iz kotara ili, ako finan cielna situacija familije dopušta, da se zgradu u rodnom selu kuće, koje su kao i za rodjenoga gradjana (Bečana) samo vikendice. O problematici vikendkuća hoću u jednom od sledećih djeli moje analize pisati.

Emigracija u centar ima u sridnjem Gradišću opet u hrvatski seli te posledice da broj stanovnika i uz druge uzroke eklatantno padje i dobije zastrašive dimenzije, kako nam je svim, ki smo uz domaće selo još usko poveženi poznato.

Jer veoma niski broj poroda u naši hrvatski seli sridnjega

Gradišća nije samo konzekvencija našeg zapadno-evropskog socioekonomskog procesa kako se to mnogo puta neg jednodimenzionalno vidi, nego je zrcalo loše ekonomske situacije u naši seli i u našoj regiji.

Za nas Hrvate, koji se zalažemo za opstanak Hrvatov i Hrvatske narodnosti u Gradišću, ali i za sve stanovnike sridnjega Gradišća, se iz ove situacije daju povući dvi mogućnosti ili zadaće.

S jedne strani situaciju kako takovu više svjesno spoznati, na pogibeli i konsekvencije ovog procesa više puta nego do sada u javnosti, medijama pokazati, a ne samo se uz pozitivne aspekte razvitka u Gradišću, kako se previše to u medijama djela, sunčati.

Jur više aktualiziranje svih aspektov socioekonomskog razvitka u Gradišću i u naši seli je jedan važan prinos motivacije za djelo u budućnosti, ko na širjoj platformi ima veće šanse uspjeha u tom smjeru, da se socioekonomska situacija ove krajine uistini poboljša.

nastavak:

II. dio:

Uzroki loše situacije u sridnjem Gradišću; oćjenjenje dosadašnji strategijov i alternativne strategije.

Z A M I R . . .

NA SVIJETU!

urteilt ab 690,- Monatsmiete.
 AEZ-Mietzentrale, Telefon
 47 31 21.
VIDEOCENTER, Ammann,
 57 67 27.

UMT GRATIS,
 2. Etage,
 ings- Dach-
 tungen: Wal-
 ER kauft Ver-
 Besenreine
 e.56 51 24.
ITE Räu-
 lassenschafts-
 ehner.
 T kauft Ver-
 d dekorative
 öse Abwick-
 Räumung.
 3, 33 61 87.

**Qualität
 statt Quantität
 Spitzen-Videofilme
 AV-Media**
 1, Schottenring 33
 31 65 60
 auch Postvsd.

**GOLDEN MAGIC VIDEOTHE-
 KEN**, Programm
 anforderung,
 Wien, 57 58 185,
 Oberwahr,
 0 33 52/84 64.

Musikinstrumente
PIANINO, eventuel-
 gesucht, 43 33 54.
MARKENPIANO,
 abzugeben, 11
 se.22, Ecke
COCHE, fa-
 au 1,7 mal
 und Erherd, ger, 7000
 0,-, Sonnen-
 rüstung 9.
KAVI,
 56
WTE, Wand-
 98-/m² inkl.
 smosaik be-
 eugung
 1, Kreuzg.

**TE SONNEN-
 umermoderne
 insolarien,
 32.
 urigengriller,
RK, Wasser-
 ie Gartenge-
 sen, Hobby-
 72 14 06.
 ärme mit
 stbaukachel-
 3 Minuten.**

ADINEN,
 28 46/545.
SENSCHAFTEN: Wien 1, Teg-
 preis 33.500,-, zehn Jahre Pa-
 riksgarantie! Tokal-Generativver-
 treuung, Wien 4, Operngasse
 30, 56 71 64.

**Bücher, Brief-
 marken, Münzen**
OPERNPASSAGE zahlt Spit-
 zenzpreise für Münzen und
 Briefmarken, 57 25 13.

Boote
YORKSHIRE-Terrier von Pri-
 vatzüchter abzugeben, 94 69 774.
 46 55 94.

STUTZFLOGEL, we-
 mangel, 2000,-, 56 21 22.
 15.100,- billiger! Tokal-
 japanische Superplaminio
ADINEN,
 28 46/545.
SENSCHAFTEN: Wien 1, Teg-
 preis 33.500,-, zehn Jahre Pa-
 riksgarantie! Tokal-Generativver-
 treuung, Wien 4, Operngasse
 30, 56 71 64.

**Bücher, Brief-
 marken, Münzen**
OPERNPASSAGE zahlt Spit-
 zenzpreise für Münzen und
 Briefmarken, 57 25 13.

Boote
YORKSHIRE-Terrier von Pri-
 vatzüchter abzugeben, 94 69 774.
 46 55 94.

STUTZFLOGEL, we-
 mangel, 2000,-, 56 21 22.
 15.100,- billiger! Tokal-
 japanische Superplaminio
ADINEN,
 28 46/545.
SENSCHAFTEN: Wien 1, Teg-
 preis 33.500,-, zehn Jahre Pa-
 riksgarantie! Tokal-Generativver-
 treuung, Wien 4, Operngasse
 30, 56 71 64.

**Bücher, Brief-
 marken, Münzen**
OPERNPASSAGE zahlt Spit-
 zenzpreise für Münzen und
 Briefmarken, 57 25 13.

Boote
YORKSHIRE-Terrier von Pri-
 vatzüchter abzugeben, 94 69 774.
 46 55 94.

STUTZFLOGEL, we-
 mangel, 2000,-, 56 21 22.
 15.100,- billiger! Tokal-
 japanische Superplaminio
ADINEN,
 28 46/545.
SENSCHAFTEN: Wien 1, Teg-
 preis 33.500,-, zehn Jahre Pa-
 riksgarantie! Tokal-Generativver-
 treuung, Wien 4, Operngasse
 30, 56 71 64.

**Bücher, Brief-
 marken, Münzen**
OPERNPASSAGE zahlt Spit-
 zenzpreise für Münzen und
 Briefmarken, 57 25 13.

Boote
YORKSHIRE-Terrier von Pri-
 vatzüchter abzugeben, 94 69 774.
 46 55 94.

STUTZFLOGEL, we-
 mangel, 2000,-, 56 21 22.
 15.100,- billiger! Tokal-
 japanische Superplaminio
ADINEN,
 28 46/545.
SENSCHAFTEN: Wien 1, Teg-
 preis 33.500,-, zehn Jahre Pa-
 riksgarantie! Tokal-Generativver-
 treuung, Wien 4, Operngasse
 30, 56 71 64.

**Bücher, Brief-
 marken, Münzen**
OPERNPASSAGE zahlt Spit-
 zenzpreise für Münzen und
 Briefmarken, 57 25 13.

Boote
YORKSHIRE-Terrier von Pri-
 vatzüchter abzugeben, 94 69 774.
 46 55 94.

PREISGÜNSTIG! GS Club,
 1976, Schiebepad, Kreditmö-
 bilhaftigkeit. **CITROEN-SCHINDLER**,
 16, Thailiastraße
 0 27 82/35 40.

**MERCEDES-Motore, Getriebe
 und Ersatzteile:** 83 99 973.
PRIVATVERKAUF: Mercedes
 450 SEL, 1974 alle Extras, VB
 400, 54 29 56, ab 12 Uhr.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stockingerrail, 52 02 36.

15: Superpenthouse, 140
 plus Terrassen, Garagen, 950
 Miete: 53 18 75, Alphasal.

17: vier Zimmer, Nebenr.

82.000,-, mit Garantie
 und Leistungsabf. Tausch/Kre-
 dit. Telefon 76 33 87.

SCIROCCO GT, 85 PS, Erst-
 zulassung, 1981, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stockingerrail, 52 02 36.

15: Superpenthouse, 140
 plus Terrassen, Garagen, 950
 Miete: 53 18 75, Alphasal.

17: vier Zimmer, Nebenr.

82.000,-, mit Garantie
 und Leistungsabf. Tausch/Kre-
 dit. Telefon 76 33 87.

SCIROCCO GT, 85 PS, Erst-
 zulassung, 1981, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stockingerrail, 52 02 36.

15: Superpenthouse, 140
 plus Terrassen, Garagen, 950
 Miete: 53 18 75, Alphasal.

17: vier Zimmer, Nebenr.

82.000,-, mit Garantie
 und Leistungsabf. Tausch/Kre-
 dit. Telefon 76 33 87.

SCIROCCO GT, 85 PS, Erst-
 zulassung, 1981, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stockingerrail, 52 02 36.

15: Superpenthouse, 140
 plus Terrassen, Garagen, 950
 Miete: 53 18 75, Alphasal.

17: vier Zimmer, Nebenr.

82.000,-, mit Garantie
 und Leistungsabf. Tausch/Kre-
 dit. Telefon 76 33 87.

SCIROCCO GT, 85 PS, Erst-
 zulassung, 1981, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stockingerrail, 52 02 36.

15: Superpenthouse, 140
 plus Terrassen, Garagen, 950
 Miete: 53 18 75, Alphasal.

17: vier Zimmer, Nebenr.

82.000,-, mit Garantie
 und Leistungsabf. Tausch/Kre-
 dit. Telefon 76 33 87.

SCIROCCO GT, 85 PS, Erst-
 zulassung, 1981, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stockingerrail, 52 02 36.

15: Superpenthouse, 140
 plus Terrassen, Garagen, 950
 Miete: 53 18 75, Alphasal.

17: vier Zimmer, Nebenr.

82.000,-, mit Garantie
 und Leistungsabf. Tausch/Kre-
 dit. Telefon 76 33 87.

SCIROCCO GT, 85 PS, Erst-
 zulassung, 1981, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stockingerrail, 52 02 36.

15: Superpenthouse, 140
 plus Terrassen, Garagen, 950
 Miete: 53 18 75, Alphasal.

17: vier Zimmer, Nebenr.

82.000,-, mit Garantie
 und Leistungsabf. Tausch/Kre-
 dit. Telefon 76 33 87.

SCIROCCO GT, 85 PS, Erst-
 zulassung, 1981, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

PASSAT N 60 PS, 1973,
 VW-Schlüssler, 1030
 86 95 84.

GELEGENHEITSKAUF: Biede
 mannsdorf, Parkstraße 7/4/2
 herrlich gelegene Eigentum
 24.000 Kilometer, S 106.000,-
 mit Garantie und Leistungsabf.
 Tausch/Kredit. Telefon 76 33 87.

ISCHANZPARKN:
 Luxusobjekt
 Grünruhel
 ge, Sofortb
 reit! Ausb
 verkauft
 47 62 6

BIERTE
 umme
 niere
 ben 3
ENCY
ENCY
 ungs-
 Brezli

LÖSI
 Zin
BA
 ergril
TOC
 tun
 Bi

TMII
 Vo
 od II
LIF
LIF
ENLO:
 versch
 vergi

Nebenrä
ockingerre
Möblie
 1400,-, Kubu
Kubureal verg
Zweibettzim

EDERE-Nähe: Sonnen
 ege, Liffthaus, nett möbli
 e Zweizimmerwohnung, a
 Nebenräume, 3200,-, vermie
 Immobilien-Commetz, 96 15 3

20: Garconniere, 3600
 Stocking

ČLAN 7

E.N.

HÖLD Ewald

Decembar blizu Božić

Srić na stabli,
leđ na cesti,
zamrznuti repci
u snigu,
Decembar blizu Božić.

Selo mrzlo ali
mirno spava,
koraki moji tvrdi su
na placi,
kad se šećem,
živci moji nategnute
žice, a vjetar nosi,
kaplje ledene godine.

Dočekivanje, ufanje,
samopozabljenost,
kanim bit znanac
a nisam ar bludim,
bludim po cesti
mojeg korijena.
Selo šuti u
bezsramotoj jednostavnosti.

Selo-mjesto
moje tišine,
raskine mi prošlost.
Stanem zadahnem -
bijeli šlar
iz moji ust
pogubi se u mrzlini
decembera blizu Božić.

Zadnji škadnji

Kad zadnje škadnje
iz očima zgubim
sam na putu.

da odlazim od jednog
gnjazda u vjetar,
lastavica na bijegu
od mrzline.

Pre daleko s moji misli
sam odletio.
Kad ćutim granicu
prestupim menik.
Preuska je medja.

Sam išćem put,
zaostavim starce naše.

Zviranjak života teče
pun moći
od stari kipov,
rodjenja i smrti,
skromni ali bitni.

Kad zadnje škadnje
iz očima zgubim,
sam na putu,
nesvisnom, novom.

Tvrda je stelja

Tvrda je stelja,
koga su suze,
ledene, pale
u mraznost smrtne plahte;
bijela je i
umatajući zadavi
teški vik.

Kriči u snu! Škripaju zubi -
voda ti je poderalo polje,
mlado žito mre u zemlji,
paučinimi prsti, neki
stranac grabi za njom. -

Utiši glas,
teškog tjela,
spljuni žuč,
i vikni,
objami hrdjavi glas tvoj,
i teci,
vrućimi plućima,
krvavni pot poteći!

Pozabi krivo veselje,
kušni suhim usnicama,
nekrivični mir,
i živi,
živi dok ti se
mrzlo ljeto spuni!

Medjunarodno stanje

GREGORIĆ VEČESLAV

Na krčmi se govori, kad bi ta, recimo Austrijanac Hitler bio to i to činio... Svaki nek ono čini ča primore i čemu je dost jak. Tovaruu Robaku sam čuda puti rekao, no, ča misliš, za to ako je ki išao med socijaliste je za to spametniji nastao.

Tako i Mr. prezident Reagan nij nastao spametniji ča je nastao prezident u Sjedinjeni Amerikanski Država - United States of America. Amerika je najbogatija zemlja svita - rado se veli God's own land. Najveća mudrost nij svoju jakost poznat, nego čuda bolje je poznat i upoznat svoju slabost. U čem leži slabost Amerike? U tom da živi pod nemilosrdnom kapitalističkom sistemu, onako pravo po darvinizmu - the survival of the fittest - neg najsposobniji čedu preživiti.

Proizvodja Amerike je ogromna, a sada se djela s postotinama kapaciteta. Sami nemoru potrošiti i upotribiti svoju proizvodju i bi morali vanzvažat. Kako kanu automobile prodat, u Nimecku, onde ih je preveć. U Japonsku? Ti sami jur potkapaju amerikansku industriju s njevim izvozom. Prezidentu Reaganu more stoprv ki zverovat da će on sku-paspraviti trinaest miliona djelatnih mjesta. Tako čega su nesramne i neistinite riči.

Spobirovali su s lakucjenim dolarom. Nafta je bila lakucjenija ali ne profiti monopolistov su nastali niži. Cijene nafte čedu spolom i sveneg dalje rasti. Za to jer kapitalizam žere samoga sebe i koraca sveneg u dablju i dablju inflaciju, a tim sve dablje u kapitalističku krizu.

Sve veće i veće procenete mora danski seljak plaćati za svoje duge. Razumi se, ne samo danski. Financi kapital niči samoga sebe jer niči človičje društvo. Stupanj iskorištavanja i oplaćanja u visini od dvajset i već procentov kamata (činža) nijedno društvo ne more podnesti zbog toga da se samo sebe ne uništi.

Sad se pak mora krivac najti. Koč se je htelo vulgarno reć - Židov je kriv i su je spaljivali, ubijali, žgali i striljali. Židovi nisu bili samo plutokrati, nego su bili i bolševistički komunisti. Ne komunistov se boji Amerika. ako se i koga boji, nego boji se svoje same propasti. Pravoda da je Amerika bogata i strašno silna, ali ona će i mora zgubljat svoje - ako i još ima - prijatelje, od koraka do koraka.

Amerika je bogata, zač pak mora malomu Negrčiću lončić mlika iz ust strgnut, neg da bude imala već pinaz za "neutronku". Amerika ima osam i već miliona nezaposlenih, kako da ne, ona ima preveć automobila i neboderov, pristaništov i industrijskih zavodov. Amerike kukorica u Iowa-i, u Kansasu i Minnesoti je već vridna neg sve zlato svita i to svako ljetu. Zač pak moru farmeri u Wisconsinu teleta zakapat?

Sad bi morao opet Nimecku pomoć i početi boj da bi Amerikan mogao profite načinjati ter ne znamda za to da amerikanski djelači budu imali djela, a tim i kruha i hot dog.

Amerika je suha, suha i tvrda

ča se tiče humanizma i kruha za ljudstvo. Svakoga ćedu u Americi krafpraviti ki je neg nešto za humanizam i socijalnost. Pojt će mu tako kot je išlo John Fitzgerald Kennedyju i Martin Luther Kingu.

Amerika je anglosaksonov, a ne irskih katoličanov ili črnih robov. A ovu Ameriku ćedu s svimi sredstvi čuvat i braniti. Umaraenje, nahuskanje ili boj, to je sve jedno. Amerika je i mora pod svimi uslovi ostat njeva.

Strašno siromašnu ulogu igraju socijalisti svih zemalji i krajin svita. Pokazati će se da su ovo nezemaljski andjeli ki u svojoj zabubanosti vjeruju u to, da se na Zemlji ča i to nebeskoga, zvezdarskoga ili kosmičkoga goda. U Salvadoru držu konferencije, letu od Irana do Iraka i nagoraraju vlade i se time činu pojaceri svita. Išli su u Portugal jačati svoje tovaruše, bojali su se za španjolsku demokraciju i to sve samo za to da se očuvadu komunistov.

Socijalisti su držali s Ameriku, jer su u njoj gledali jedini spas od komunizma, kot dabi Rusi načinjali revolucije i prevrate. Komunizam, ili koja druga vrsta ljudske vladavine, će dojt samo kroz propast kapitalizma. A ov propast će donesti jako ćuda nevolje i muke za človičanstvo.

Sovjeti su teškom mukom dobili bili zadnji boj. Svakako nećedu nikada pustiti te države koje držu danas pod svojim uplivom. Utopija bi bila od Sovjetov očekivati da ćedu oni prepustiti kakovomu dojdućemu Horthyju Madjarsku, Rumunjsku Antoneskiju i Bulgarsku kakovim Koburgom. To je, i bi bila grišna zabluda.

Amerika okružuje Sovjetski Savez od Beringa okolo sve Azije ča do Bosporusa i svim kraljem i cesarom nudi svoju pomoć u spasu od komunizma. Teško, skoro nemoguće je predvidjeti buduć-

nost svita. Vidimo kako kapitalistički sistemi u Latinskoj Americi niču i kolju narode. Danas se misli da to ide samo u bananski republika. Južna Afrika nij bananska republika, nego velesila vladavine Bjelaca ki su u stanju ničiti narode Afrike.

Francuska ima sada socijaliste na vladi. Francuska je isto diboko u gospodarstvenoj krizi i neće biti moguće prez velike i diboke društvene smjene i čega bilo izmunit. Kapitalizam je jako diboko zakorenjen i učvršćen u svisti narodov, a i socijalističke revolucije nisu i nisu mogle preobrnuti gospodarstveno stanje narodov.

Tehnika i znamda know how su isti u Japonu i kod Sovjetov. Banke djelaju pod istim zakonima i principima na svi strani... Boj ili početak nasilne revolucije ćedu dopeljati človičanstvo do propasti.

KOLIKO SMO TOLIKO SMO

bili smo dobri magyari
postali smo dobri austrijanci

bili smo dobri naciji
postali smo dobri demokrati
bili smo dobri konservativci
postali smo dobri socialisti

smo bili dobri hrvati ?
bili smo dobri kroboti !

koliko smo toliko smo

a. n.

Kutina se prvi put kao naselje spominje 1256. ljeta. Od sredine 16. do kraja 17. stoljeća bila je pod turskom vlašću. Od 17. do 19. vijeka Kutina se je neprestano razvijala, a i broj stanovnikov ovoga lipoga gradića je rasao. U tom razdoblju se je i izgradila kutinska crkva, ka je jedan od najznačajnijih baroknih spomenikov u Hrvatskoj. S 4000 stanovnikov u ljetu 1945, Kutina je narasla na 13.000 stanovnikov u ljetu 1977. Danas je općina Kutina po stupnju razvijenosti medju prvi općina na području SR Hrvatske - u ekonomskom pogledu zastupljena su najtna, kemijska metalna i elektronička industrija. Osobito tvornica gnojiva je, kao veliki industrijski kapacitet, od velikoga značenja za kutinsku općinu, jer je bitno pridonesla izgradnji cijele komunalne infrastrukture. Direktori INA-Petrokemije Kutine su nam u vrlo prijateljskoj i ugodnoj atmosferi objasnili napore tvornice da se postigne i održi kvaliteta gnojiva.

Tvornica je jur od 1970. ljeta izvozila 13 do 16 posto proizvodnje cijeloga ljeta uglavnom u zapadnoevropske i prekomorske zemlje. Objasnili su nam i specifičnosti tržišta gnojiva, jer gnojivo izravno utječe na razinu, sigurnost i ekonomičnost poljoprivrede, a postojeća medju zavisnost poljoprivrede i industrije gnojiva je od posebnoga društvenoga interesa.

INA-Petrokemija je i mnogokrat pokrovitelj kulturnih priredbov u općini, a i vrlo raznovrsna i masovna sportska aktivnost uživa podršku i pomoć INA-Petrokemije. Impresionirani smo bili od velikoga i modernoga sportskorekcionoga centra

Kutine i od bogate tradicije kulturnoga i sportskoga amaterizma u Kutini. Posjetili smo u toku našega na žalost čuda prekratkega boravka i regionalni muzej u Kutini, u kom smo vidili mnoge vrlo zanimljive arheološke i etnografske eksponate, ali i eksponate iz povijesti djelačkoga gibanja i narodno-oslobodilačke borbe u Moslavini. 1972. ljeta je Kutina dobila još jedan naoko skroman, ali prema sadržaju vrlo značajan kulturni prostor - Likovnu galeriju. Uz galeriju je osposobljen i atelje za kustosa, tako da ta cjelina predstavlja zaista važan činilac u širenju likovne kulture.

Kustos Likovne galerije Muzeja Moslavine u Kutini je poznati akademski slikar Ivan Milat, rođen 1922. ljeta na otoku Korčuli, koga smo imali čast lično upoznati i ki nas je vrlo toplo - uz dobro domaće žgano - primio u svom ateljeu. Fascinirani smo bili od bogatoga uvjetničkoga stvaralaštva i pedagoškoga angažmana ovoga zasluženoga i marljivoga kulturnoga djelača.

Dobili smo ta utisak, da u Kutini dao najvećem urbanom središtu Moslavine vlada na svakom području gospodarskoga i društveno-kulturnoga žitka dinamičan razvitak. Uzrok sigurno leži i u tom, da se Kutina nalazi u poznatom naftonosnom polju i da naftna i petrokemijska industrija predstavlja peljajuće gospodarstvene grane.

U Moslavini se je doselio krajem 18. i početkom 19. stoljeća veći broj porodice iz susjedne Madjarske, iz Češke, Slovačke, tadašnje habsburške Galicije i sjeverne Italije, tako da je danas stanovništvo u okolici Kutine višenacionalno kao i kod nas u Gradišću.

I mi Gradišćanski Hrvati imamo povijesne veze s Moslavinom, s Kutinom, jer je dokaženo, da su naši predoci došli i iz ove pokrajine, prisiljeni da potražu nova i sigurnija mjesta, kad je u sredini 16. stoljeća turska vojska okupirala prostor središnje Hrvatske.

Namjera našega posjeta bila je da upozorimo zainteresiranu javnost u susjednoj Jugoslaviji na postojanje suvremene literarne produkcije na gradišćansko-hrvatksom narječju, zatim da skrenemo pažnju i na različne probleme i poteškoće hrvatske manjine u Austriji na kulturnom području.

Mi Gradišćanski Hrvati peljamo dugotrajnu, upornu i nepopustljivu borbu za naš jezik i njegovanje toga jezika i za očuvanje narodne svijesti, iako je to vrlo teško pod pritiskom sveprisutnoga nimškoga jezika.

Razvoj zasebene književnosti Gradišćanskih Hrvatov počinje jur 1609. ljeta, kad je Gradišćanski Hrvat Grgur Mekinić štampao svoju prvu knjigu pjesam. Od 1609. ljeta do danas književnost Gradišćanskih Hrvatov ima svoje etape razvoja i svoje nosioce. Na žalost književnost hrvatske narodne manjine u Austriji i Madjarskoj nije dovoljno poznata i istraživana, iako je bez svake sumnje odigrala vrlo značajnu ulogu u stoljetnoj borbi za narodni opstanak Hrvatov na uglavnom tudjem etničkom području.

Hrvatska sela u Gradišću su razdrobljeni otiki i otočići u "nimškom oceanu", a jur od druge polovice 16. stoljeća započinje proces manje ili više otvorene asimilacije Gradišćanskih Hrvatov, proces germanizacije i madjarizacije, tako da

su se na žalost mnoga bivša hrvatska sela do danas potpuno izgubila u nimškom odnosno madjarskom govornom području.

Od ljeta 1864. mi Gradišćanski Hrvati štampamo naše kalendare, a ođ 1910. ljeta i novine na staročakavskom narječju. Mi mlađi hrvatski literati iz Gradišća stojimo u dugoj tradiciji borbe protiv asimilacije, protiv odnarodjivanja hrvatske narodne manjine u Austriji, mi hoćemo, da Gradišće ostane to ča je oduvijek bilo - naime jedno višenacionalno područje, gdje vlada u jezičnom i kulturno-društvenom pogledu šarolikost i svestrani nesmetani razvitak svake etničke grupacije.

Mi se borimo - i kroz naše pjesme - za hrvatske škole, za hrvatski jezik na radiju i televiziji, u upravi i sudstvu i za dvojezične natpise i druga prava, to je za dosljednu realizaciju čl. 7 Državnoga ugovora iz ljeta 1955. Ov medjunarodni ugovor, ki garantira hrvatskoj manjini u Gradišću i slovenskoj manjini u Koruškoj fundamentalna prava, još uvijek nije ispunjen na štetu manjin.

PRVI POLJUBAC

spominaš se još
toga prvoga, žarkoga poljupca ?
tvoje tople usne su drhtale
bila si začudnena, prestrašena,
nesposobna reći bilo ča.

vrime je prolazilo
izgubili smo se iz vida
okrenuli smo si ledja
zabili smo našu
kratkotrajnu
davno procvanu
vjetrom u prostor raznošenu
sriću.

ča ostaje
je prašnjava fasada
s ke otpada boja, kreč i malter
stojim pred njom
kao neki zalutali prolaznik.
jesen je prebrzo došla
i duža će biti zima
bez tvojega smiha.

NOVA LJUBAV

nova ufanja
nove snage
nov polet
nova ljubav
napalja
kao podzemna rijeka
sve žile moje.

BEČANSKA DIJALEKTIKA

MANJINE ?

MRVICE !

ZA MANJINE ?

MRVICE !

MOJ BEČ

ti
napuhnuta glava
maloga tijela
ti
šarena slikovnica
za odrasle
ti brbljava zaspana baba
ti
sajamski izvikavač
za kič - souvenir
odbaci tvoju masku
uljudnosti
zamišljenu za turista
s punim džepom
ki slini
s kamerom oko vrata
u Schoenbrunnu
skupo mu prodaješ
tvoju površnu privlačnost
tvoju katedralu
nikad završenu
tvoje prašnjave spomenike
tvoj Grinzing
gdje se uz vinsku kapljicu
i cviljene harmonike
za cijene već ne pita
ti toliko opjevani grad
na zagadjenom Dunaju
ti grad preuskih ulicov,
sivih, smrdljivih,
žučkastih, činovičkih
poslov, substandardnih
stanov, ti grad prošlosti,
iz kakovoga govna
se moraš još izvući !

H.G.

H.G.

GASSNER

Herbert

SVE POSTOJI ZBOG DOPUNE !

kretanje postoji zbog zastoja
zastoj postoji zbog kretanja
i tako se međusobno
suštinski dopunjuju
i nebo i zemlja
i forma i sadržaj
bez dana nebi znali ča je noć
dobro se ogleda u zlu
kao se i zlo ogleda u dobru
sve ča je postajalo
i ča će postojati
sve postoji zbog dopune
može li drukčije biti ?
je li ikada drukčije bilo ?
ono ča čitaš
nije ni deseti dio onoga
ča mi prolazi kroz glavu
odgovorim ti
s osmijehom ironije.

SVI MRTVACI

svi mrtvac
su isti nadčloviki
bez imena
bez zanimanja
bez pineza
bez domovine

govoru
jednim jezikom
sve ča umre
postaja internacionalno
pripada človičanstvu.

ČEMU NAM GRANICE ?

čemu nam granice
krvave neizdržljive
neizdržljivo krvave
čemu nam gužve
strašne neopisive
neopisivo strašne
svemir je širok
svemir nas zove
svemir nas čeka
čemu nam gužve i granice
u svemiru neizmjernom ?

BOJ

boj je
slipa ptica od krvi pijana
vuk u ljudskoj koži
mrtva riba na pijesku
boj je
zvijezda repatica
u tamnici zakopana
boj je
stari panj
gluh i glup

RAZLIČNE PRIČE

jednostavna obična priča
kratka sridnja priča
duga vrlo duga priča
neizmjereno duga priča
duboki uzdisaj olakšanja
veselim se
da nikada nisam uspio
pročitati pažljivo do kraja
ono ča je dužlje
od neizmjereno duge priče
jedna priča
može se ispričati
na razne načine
a ipak
u bitnom smislu
ostane uvijek ista priča.

MAJAKOWSKI

dok
je još na ovoj zemlji
ljudi
bez kruha u trbuhu
bez krova nad glavom
bez knjige u ruki
dok još
gazu grube čičme slabijega
neka grmi i grmi
tvoj neumorni bubanj,
Majakowski !
tvoje riči tvoje pjesme
su moćno oružje
strijele u mraku
i danas
i za nas !

ZEMLJOTRES

Slomljeni mosti
slomljene kosti
slomljene pjesme

GLAVA

glava je znanje
glava je moć
glava je obična konzerva
na njoj etiketa
u njoj svašta

DANI DITINSTVA

kamo ste odletili
vi raznobojni baloni
vi papirnati avioni
moga ditinstva ?
gdje ste se zakrili
vi lipi kamenčići
vi veseli leptirići
moga ditinstva ?
radujem se
ali večne skačem
od radosti u vis
poslije
duge i obilne kiše

DOSADAN RAZGOVOR

opet sidim
u naslonjaču
cidim iscidjene zitrone
mislim na
sva ta prošla,
davno minula vrimena
u kasnu jesen. h.g.